

4-Dars: HTMLda formalar bilan ishlash

Reja:

- <form> tagi qoidalari
 - <input /> tag qoidalari
-

<form>....</form>

Hammamiz biron bir forma turiga internetda ko'p duch kelganmiz, hech bo'lmasa email ochganda bir talay o'zimiz haqimizda ma'lumotlarni mahsus katakchalarga to'ldirib chiqqanmiz. Bu galgi darsimiz ana shunday formalarni Web sahifangizda yaratish va unga tashrif buyuruvchilarning to'ldirib sizga ma'lumotlarni aftomatik tarzda yuborishini o'rganamiz. Forma yaratish uchun <form> tagini ishlatishimizga to'g'ri keadi. <form> ochilish, </form> esa formamizni yopish demakdir. Bu tagning mahsus atributelari bor. Shu yerda bir maslahatim, formalarni web sahifangizda juda ko'p ishlatishingiz web sahifa foydalanuvchisiga yoqmasigi mumkin shuning uchun kamroq ishlating. Shaxsan men forma to'ldirishni uncha yoqtirmiman.

Foydalanish qoidalari:

- <form> asosan ma'lum bir maqsadda web sahifa foydalanuvchilaridan email orgali ma'lumot olish uchun ishlatiladi.
- ochilishi va yopilishi shart, atributelarsiz hech qanday ma'noga ega emas.
- <form>...</form> ichida asosan <input /> tagi matn yozish uchun katakchalar va ma'lumot jo'natish yoki boshqa maqsadda tugmachalar yaratish uchun ishlatiladi.
- <input /> tagi o'z atributelariga egadir va atributelarsiz hech qanday ma'noga ega emas.

Atributelari haqida:

- **method=" "** - bu attribute qiymatlari "post" va "get" dir, va asosan "post" qiymatini ishlatgandagina method atributi ishlatiladi chunki method ishlatmasak u get deganidir.
 - <form method="post"> - sizga to'ldirilgan ma'lumotlarni email sifatida jo'natishi uchun buyruqdir.
 - <form method="get"> - limit, default
- **action=" "** - qiymati biron bir web sahifaga link yoki email adres oldida mailto: bilan masalan
 - <form methid="post" action="http://www.yahoo.com">

- `<form method="post" action="mailto:uzbekhtml@gmail.com">`
 -
 - **name=" "** - sizni web sahifangizga kirib keladigan ma'lumot uchun nom, istalgan qiymat bo'lishi mumkin.
-

`<input />`

Bu tag bittalik tag hisoblanadi va formamizni yaratishda juda katta ahamiyatga ega, input-kiritish degan tarjimaga ega. `<form>` tagi yordamchi `<input />` tagisiz hech qanday amalni bajara olmaydi.

Foydalanish qoidalari:

- har bir ma'lumot katagi uchun bitta alohida `<input />` tagi ishlatiladi.
- bu tag nechta bo'lsa ham `<form>....</form>` tagi orasida keladi.
 - `<form method="post" action="mailto:uzbekhtml@gmail.com ">`
`<input type="text" />`
`</form>`
- o'z atributlariga ega va ularsiz hech qanday ma'noga ega emas.
- `name=" "` atributi hamma `<input name="biror_so'z" />` tagi ichida kelishi shartdir, `type=""` atributini yozishdan oldin yoki keyin o'zizga darhol `name=""` atributini yozishni odat qilib oling.

Atributelari haqida:

- **accept=" "** - bu attribute web sahifangizga foydalanuvchi tamonidan biron file yoki dokument yuklashda uning aynan qaysi turdagi dokumentni qabul qilishi mumkinligini ko'rsatadi, va `type="file"` atributi bilan hamisha birga keldi. Agar birdan ortiq turdagi filelarni qabul qilishini hohlasangiz uning qiymatlarini qo'shtirnoq ichida vergul bilan yozishingiz mumkin, masalan: `<input type="file" name="foydalanuvchidan_file" accept="application/msexcel, application/msword, application/pdf" />` bu holatda foydalanuvchi sizning web sahifangizga yuklashi mumkin bo'lgan dokument turlari faqat "MS Excel", "MS Word" yoki "PDF" format bo'lishi mumkinligini ko'rsatyapti.
 - **accept="application/msexcel"** - faqat MS Excel turidagi dokumentlarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/msexcel" />`

- **accept="application/msword"** - faqat MS Word turidagi dokumentlarni

qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/msword" />`

- **accept="application/pdf"** - faqat PDF turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/pdf" />`

- **accept="application/postscript"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/postscript" />`

- **accept="application/rtf"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/rtf" />`

- **accept="application/x-zip-compressed"** - faqat zip papka turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="application/x-zip-compressed" />`

- **accept="audio/basic"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/basic"/>`

- **accept="audio/x-aiff"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/x-aiff" />`

- **accept="audio/x-mpeg"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/x-mpeg" />`

- **accept="audio/x-pn/realaudio"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/x-pn/realaudio" />`

- **accept="audio/x-waw"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="audio/x-waw" />`

- **accept="image/gif"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/gif" />`

- **accept="image/jpeg"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/jpeg" />`

- **accept="image/tiff"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/tiff"/>`

- **accept="image/x-ms-bmp"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-ms-bmp" />`

- **accept="image/x-photo-cd"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-photo-cd" />`

- **accept="image/x-png"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-png" />`

- **accept="image/x-portable-greymap"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-portable-greymap" />`

- **accept="image/x-portable-pixmap"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-portable-pixmap" />`

- **accept="image/x-portablebitmap"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-portablebitmap" />`

- **accept="image/x-rgb"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="image/x-rgb" />`

- **accept="text/html"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="text/html"/>`

- **accept="text/plain"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="text/plain" />`

- **accept="video/quicktime"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="video/quicktime"/>`

- **accept="video/x-mpeg2"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="video/x-mpeg2" />`

- **accept="video/x-msvideo"** - faqat turidagi dokument fayllarni qabul qiladi.

File yuklash:

File yuklash: `<input name="foydalanuvchidan_file" type="file" accept="video/x-msvideo" />`

- **alt=" "** - Ba'zan forma yaratganda, forma to'ldiruvchisi o'rniga biron rasm ustiga bosish orqali to'ldirilgan ma'lumotlarni web sahifa egasiga yuborishi mumkin, agar biron nosozlik tufayli o'sha rasm yuklanmasa uning o'rnida paydo bo'luvchi so'z alt attributining istalgan qiymatidir.
- **border=" "** - Ba'zan forma yaratganda, forma to'ldiruvchisi o'rniga biron rasm ustiga bosish orqali to'ldirilgan ma'lumotlarni web sahifa egasiga yuborishi mumkin, ana o'sha rasmning atrofini biron chiziq bilan chegaralash niyati bo'lsa web sahifa yaratuvchisini shu attributedan foydalanishlari mumkin bo'ladi. Yordamchi atributelari `type="image" hspace="_"`, `vspace="_"`, `height="_"`, `width="_"`, `src="_"`.
- **checked="checked"** - web sahifa foydalanuvchisidan ba'zan biron holatga baho berishi yoki o'zining fikrini bir nechta takliflar ichidan tanlab bildirishi mumkin. O'sha payt biror tugmacha ichini o'zingiz "default (по умолчанию)" qilib belgilab qo'yishingizda yordam beradi. Foydalanuvchi hohlaganiga o'zgartirishi mumkin. Hohlasangiz bu attributni umuman yozmasangiz ham bo'ladi, u holatda hech qay biri tanlanmadi. Bu uslub asosan `type="radio"` va `type="checkbox"` atributelar bilan birga ishlatiladi. `checked=` attributining qiymati faqat

"checked" dir boshqa hech qanday qiymatni qabul qilmaydi, lekin hamma shunga o'xshash taglar uchun shunchaki attribute o'zini yozsa ham bo'ladi, **checked="checked"** o'rniga **checked** qo'shtirnoq va teng belgisiz.

Web Sahifa sizga qanchalik yordam berdi?

- Juda ko'p! (HTML kodi: `<input type="radio" name="rating" value="Juda_ko'p" /> Juda ko'p!`)
- Unchalik ko'p emas! (HTML kodi: `<input type="radio" name="rating" value="unchalik_ko'p_emas" checked="checked" />Unchalik ko'p emas!`)
- Ozroq! (HTML kodi: `<input type="radio" name="rating" value="ozroq" /> Ozroq!`)
- Umuman yordam bermadi! (HTML kodi: `<input type="radio" name="rating" value="umuman" /> Umuman yordam bermadi!`)

- **disabled="disabled"** - Bu attribute web sahifa foydalanuvchisiga shunchaki forma turini ko'rish imkoniyatini beradi unga ma'lumot kiritish imkoniyati umuman yo'qdir. Bu attribute type="_" attributining barcha qimatlari bilan birga kelishi mumkin, ya'ni formaning har qanday turini uchun qo'llanishi mumkin. Akasariyat hollarda type="text" bilan value="_" attributining ichiga biron qiymat yozib uni o'zgarimas holatda qoldirish maqsida qo'llaniladi. disabled= attributining qiymati "disabled" dir boshqa hech qanday qiymatni qabul qilmaydi, **disabled** ni bir o'zini ishlatsa ham bo'ladi.

Manzilga:

Manzilga: `<input type="text" name="manzilga" value="Toshkent shaxar, Yunusobod tumani, A. Boqiyev 5/12" size="52" disabled/>`

- **height=" "** - bu attribute asosan tugmalar o'rniga ishlatiladigan rasmlarning bo'yi qancha bo'lishini belgilashda ishlatiladi, lekin ba'zi hollarda ma'lumot ichiga yoziladigan to'rtburchakning bo'yini pixellarda belgilaydi ham, bu attribute ma'lumot kiritish to'rtburchagi uchun ixtiyoriydir chunki default qiymati o'zi juda yaxshi balandlik qiymatiga egadir. type="button", type="reset" va type="submit" lar uchun mutlaqo qo'llanilmaydi, va aksincha asosan type="image" attribute uchun qo'llaniladi rasm balandligini belgilashda lekin kamdan kam type="text" uchun ham ishlatilib turadi. Quyida balandligi 35 pixelga teng to'rt burchakdir.

Ismingiz:

Ismingiz: `<input type="text" name="ism" height="35" value="Ismingizni kiriting!" />`

- **hspace=" "** - asosan type="image" bilan birga ishlatiladi kiritiladigan rasmning o'ng va chap taraflaridan yonidagi matnlarga nisbatan joy tashlash maqsadida.

- **maxlength=" "** - bu attributimiz asosan type="text" va type="password" lar bilan qo'llaniladi maqsadi formamizning to'rtburchagi ichiga kiritiladigan ma'lumotimiz kiritilish simvollarini soni jihatidan chegaralashdir, agar maxlength="15" bo'lsa to'rtburchak ichiga 15 ta simvoldan ortiq kiritish imkoniyati yo'qdir, orada prabel yordamida tashaladigan joy ham hisobdir.

Ism sharfingiz:

Ism sharfingiz: `<input type="text" name="ism" maxlength="15" />`

- **name=" "** - bu attribute hamma `<input />` ichida kelishi majburiy attributedir, e'tibor bergan bo'lsangiz men yuqorida va quyida hamma input ichida name ni har hil o'zim uchun qulay so'zlar bilan yozdim. Siz to'ldirgan ma'lumot menga shu so'zlardan so'ng "=" belgisi bilan keladi. Masalan yuqoridagi maxlength ga qarasangiz men name="ism" ishlatganman, agar foydalanuvchini ismi Shokir bo'lsa ism=Shokir deb menga habar keladi.
- **readonly=" "** - bu attribute qaysi turdagi type=" " kelishidan qat'iy nazar foydalanuvchifga faqat o'qish imkonini beradi.
- **size=" "** - bu attribute o'ziga pixel o'lchamini qiymat sifatida qabul qiladi, asosan formamizda kiritilishi kerak bo'lgan ma'lumot uchun to'rtburchakning uzunligini belgilaydi. Kiritmoqchi bo'lgan ma'lumotimizning uzunligi qancha bo'lishidan qat'iy nazar , maxlength bilan simvollar soni chegaralanmasa istalgancha ma'lumot yozish mumkin, to'rtburchak uzunligi qancha bo'lishidan qat'iy nazar. Quyida size="50" misoli keltirilgan, agar size="_" attributi ishlatilinsa yoki size="" qiymati ko'rsatilsa default qiymati sifatida size="24" qilib olinavaeradi.

Manzilingiz:

Manzilingiz: `<input type="text" name="manzil" size="50" />`

- **src=" "** - bu attribute type="image" bilan birga keladi tugmacha o'rniga ma'lum bir rasm yoki kompaniya brendi ishlatilganda o'sha rasmini manzili qo'shtirnoq ichiga yoziladi. Yodamchi atributelari hspace="_", vspace="_", height="_", width="_".
- **title=" "** - shu attribute ishlatilgan tag orasidagi hamma ma'lumotlar uchun o'rinlidir, qo'shtirnoq ichida yozilgan so'z sichqoncha ko'rsatgichi borgan joyda paydo bo'ladi.

Manzilingiz:

Manzilingiz: `<input type="text" name="manzil" size="50" title="Manzilingizni kiriting!" />`

- **type=" "** - bu attribute forma yaratishda juda ko'p qo'llaniladigan atributelar qatoriga kiradi. Bir o'zi qiymatsiz hech bir ma'noga ega emas, shuning uchun

quyidagilardan biri kelishi shart.

- `type="button"` - button qiymati shunchaki tugmacha yaratadi uning maqsadi boshqa sahifaga o'tish, yoki bitta sahifaning boshqa bo'limiga o'tish yoki bo'lmasam istalgan maqsadida (masalan print tugmasini yaratish) ishlatish mumkin lekin u "submit" uchun ishlatil olmaydi.

HTML kodi: `<input type="button" name="tugma" value="6-Dars Yuqori qismiga qaytish!" />`

- **`type="checkbox"`** - checkbox qiymati web sahifada sizning biron holat borasidagi tanlovingizni aniqlash maqsadida ishlatiladi, bir paytning o'zida bir nechta katakchalarga belgi qo'yib chiqishingiz mumkin.

Qaysi taomlarni suyib istemol qilasiz?

Osh HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="osh" />`Osh

Manti HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="manti" />`Manti

Chuchvara HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="chuchvara" />` Chuchvara

Sho'rva HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="sho'rva" />`Sho'rva

Norin HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="norin" />`Norin

boshqa HTML kodi: `<input type="checkbox" name="ovqat" value="boshqa" />`boshqa

- **`type="file"`** - bu attribute web sahifa foydalanuvchisi tomonidan sizga biron turdagi fayllarni yuklab jo'natish imkonini beradi. Siz aynan qaysi turdagi fayllar qabul qilishi mumkinligini ham yordamchi `accept=" "` attributi orqali ko'rsatishingiz mumkin. Quyida web sahifa foydalanuvchisining faqat Excel, Word, PDF, MPEG va HTML dokumentlarini yuklash imkoniyati bor.

File yuklash:

File yuklash: `<input type="file" name="fayllar" accept="application/msexcel, application/msword, application/pdf, audio/x-mpeg, text/html" />`

- **`type="image"`** - bu attribute sizga rasm yuklash imkonini beradi faqat rasmni tugma o'rnida ishlatish maqsadi bo'lsa bo'lgani yordamchi atributelari `hsapce="_"`, `vspace="_"`, `height="_"`, `width="_"`, `src="_"`.
- **`type="password"`** - password sizga to'rtburchak ichiga kiritiladigan ma'lumotingizni harf holatida ko'rinmasdan dumaloqchalar bilan ko'rinadi.

Parolizi kiriting:

Parolizi kiriting: `<input type="password" name="parol" />`

- **type="radio"** web sahifa foydalanuvchisidan ba'zan biron holatga baho berishi yoki o'zining fikrini bir nechta takliflar ichidan tanlab bildirishi mumkin. "radio" yordamida tuzilgan takliflardan web sahifa foydalanuvchisida faqat bittasini tanlash imkoniyati bordir.

Jinsingiz: Erkak Ayol

Jinsingiz: `<input type="radio" name="jins" value="erkak" />`Erkak `<input type="radio" name="jins" value="ayol" />`Ayol

- **type="reset"** - reset tugmachasi yordamida web sahifadan foydalanuvchi formada to'ldirgan ma'lumotlarini o'chirib boshqatdan kiritishi mumkin.

Ma'lumotni qayta kiritish!

HTML kodi: `<input type="reset" name="reset2" value="Ma'lumotni qayta kiritish!" />`

- **type="submit"** web sahifangizga tashrif buyurgan shaxs formaga ma'lumotlarni kiritganidan so'ngida qiladigan ishi bu ma'lumotlarni sizga jo'natishi qoladi, va hamma ma'lumotlar jo'natilishi uchun ohirida bitta "submit" tugmachasi ishlatiladi bu tugmaga formani to'ldirgan shaxs bosishi bilanoq habar sizning email pochtagizga kelib tushadi.

Ma'lumotni Jo'natish!

HTML kodi: `<input type="submit" name="submit2" value="Ma'lumotni Jo'natish!"/>`

- **type="text"** - bu attribute menimcha forma yaratishda eng ko'p qo'llaniladigan attribute bo'lsa kerak, uning asosiy vazifasi ma'lumot kiritish uchun mahsus to'rtburchakni hosil qilishdir. Qo'shimcha attributelari `size=" "` `value=" "` dir.

Email:

Emailizi kiriting!

Email: `<input type="text" name="email" size="40" value="Emailizi kiriting!"/>`

- **value=" "** - asosan `type="text"`, `type="submit"`, `type="reset"` va `type="button"` lar bilan birga qo'llaniladi bu attribute bizga `type="text"`da web sahifaga tashrif buyurgan shaxsga formamiz ichiga nima yozishi mumkinligi haqida eslatma yoki ma'lumot berish maqsadida ishlatilinsa, `type="submit"`, `type="reset"` va `type="button"` larda esa tugmalarning ustki qismiga yozilishi kerak bo'lgan ma'lumot uchundir. Ba'zida `type="password"` va `type="file"` lar uchun ham qo'llaniladi, lekin `type="checkbox"`, `type="image"`, `type="hidden"` va `type="radio"` lar bilan hech qachon ishlatil olmaydi.

Email: HTML kodi: **Email:**`<input type="text" name="email" size="40" value="Emailizi kiriting!"/>`

HTML kodi: `<input type="submit" name="submit" value="Ma'lumotni Jo'natish!"/>`

HTML kodi: `<input type="reset" name="reset" value="Ma'lumotni qayta kiritish!" />`

HTML kodi: `<input type="button" name="tugma" value="6-Dars Yuqori qismiga qaytish!" />`

- **vspace=" "** - asosan `type="image"` bilan birga ishlatiladi kiritiladigan rasmning tepa va pastki qismlaridan atrofidagi matnlarga nisbatan joy tashlash maqsadida.
- **width=" "** - bu attribute asosan tugmalar o'rniga ishlatiladigan rasmlarning eni qancha bo'lishini belgilashda ishlatiladi, lekin ba'zi hollarda ma'lumot ichiga yoziladigan to'rtburchakning uzunligini pixellarda belgilaydi ham, biroq bu holda bu attribute ixtiyoriydir chunki uning o'riniga aksariyat hollarda `size="_"` ishlatiladi, `type="button"`, `type="reset"` va `type="submit"` lar uchun mutlaqo qo'llanilmaydi, asosan `type="image"` bilan ishlatiladi. Quyida uzunligi 250 pixelga teng to'rtburchak berilandi.

Email:

Email: `<input type="text" name="email" width="250"/>`

<select>....</select>

Select haqida: bu tag bizga asosan biron kategoriyadan o'zimizga mosini tanlashimiz uchun ishlatiladi. masalan ko'rsatilingan mamlakatlar ichidan o'zimizning mamlakatni, yoki yillar ichidan o'zimizga kerakli yilni yoki shunga o'xshash maqsadda. pop-up menu boxes deyiladi

Foydalanish qoidalari:

- ochilish va yopilish tagiga egadir.
- asosan quyidagi olti atributelar bilan keladi
- `name=" "` shartdir.

Atributelari haqida:

- **disabled="disabled"** - bu attribute select tagi ichida bir o'zi qiymatisiz kelsa ham bo'ladi, masalan <select disabled>, vazifasi foydalanuvchini tanlash imkiniyatini yo'qqa chiqarish. Bu tag yozilsa pop-up menu box imiz ishga tushmaydi.

Yoshingiz:

Yoshingiz: <select name="yosh" disabled>
 <option>>18</option>
 <option>18-20</option>
 <option>20-25</option>
 <option>25-30</option>
 <option>35-40</option>
 <option>40<</option>
 </select>

- **multiple="multiple"** - bu attribute **multiple** bo'lib bir o'zi kelsa ham bo'ladi multiple="multiple" desa ham bo'ladi bir hil ma'noga ega, vazifasi pop-up menu box imizni ochib ko'rsatishdir.

Yoshingiz:

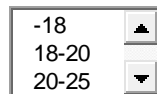
Yoshingiz: <select name="yosh" multiple>
 <option>>18</option>
 <option>18-20</option>
 <option>20-25</option>
 <option>25-30</option>
 <option>35-40</option>
 <option>40<</option>
 </select>

- **name=" "** - bu attribute hamma <input /> ichida kelishi majburiy bo'lgani kabi <select name="_"> ichida kelishi ham shartdir, o'ziz hohlagan so'zni qiymati sifatida yozishingiz mumkindir, vazifasi foydalanuvchi formani to'ldirib sizga jo'natganida siz tanlagan so'z tanlangan son bilan keladi. Masalan yuqorida yosh=>18.
- **size=" "** - ichda ihtiyoriy butun son ishlatilinishi mumkin, uning ichida necha son bo'lsa o'shancha qator pop-up menu box imizda paydo bo'ladi, default qiymati size="1" dir, agar size="_" attributini ishlatilnmasa default qiymat ishga tushadi. Quyida size="2" va size="3" qiymatlari misol qilib keltirilgandir.

Yoshingiz:

Yoshingiz: <select name="yosh" size="2">
 <option>-18</option>
 <option>18-20</option>

```
<option>20-25</option>
<option>25-30</option>
<option>35-40</option>
<option>40+</option>
</select></option>
```


Yoshingiz:

```
Yoshingiz: <select name="yosh" size="3">
<option>-18</option>
<option>18-20</option>
<option>20-25</option>
<option>25-30</option>
<option>35-40</option>
<option>40+</option>
</select>
```

- **title=" "** - bu tag ning qiymati sifatida qo'shtirnoq ichiga nima yozilsa sichqoncha ko'rsatkichi shu attributni ishlatilgan tag ichidagi ma'lumotlarga yozilib turadi.

Yoshingiz:

```
Yoshingiz: <select name="yosh" title="yozingizni tanlang">
<option>-18</option>
<option>18-20</option>
<option>20-25</option>
<option>25-30</option>
<option>35-40</option>
<option>40+</option>
</select>
```

<option>....</option>

Option haqida: option tanlash, opshn o'qiladi. Yuqoridagi misollarda ko'rganimiz kabi pop-up menu box ichidagi har bir qator <option>...</option> ichida keladi.

Attributelari haqida:

- **disabled="disabled"** -qaysi qatorning option tagi ichida disabled attributi kelsa o'sha qatorni foydalanuvchi tanlash imkoniyati yo'qdir.

Yoshingiz:

Yoshingiz: `<select name="yosh" title="yozingizni tanlang -18 dan tashqati ">
<option disabled="disabled">-18</option>
<option>18-20</option>
<option>20-25</option>
<option>25-30</option>
<option>35-40</option>
<option>40+</option>
</select>`

- **selected="selected"** - bu attribute qaysi qatorning optioni ichida kelsa o'sha qator tanlangan holda browserda paydo bo'ladi foydalanuvchi o'zgartirish huquqiga egadir. Agar hech narsa yozilmasa qatorlarda birinchi kelgani paydo bo'ladi. Attributining o'zi **selected** bo'lib ham kelishi mumkin qiymati **"selected"** siz.

Viloyatlar:

Viloyatlar: `<select name="viloyat">
<option>Andijon</option>
<option>Buhoro</option>
<option>Samarqand</option>
<option>Navoiy</option>
<option selected="selected">Toshkent</option>
<option>Farg'ona</option>
</select>`

- **title=" "** - qaysi qator optioni ichida bu attribute kelsa o'sh qatorga bu attribute qiymati sichqoncha ko'rsatkichi oldida yoziladi.

Viloyatlar:

Viloyatlar: `<select name="viloyat">
<option title="Bobur">Andijon</option>
<option title="Buhoriy">Buhoro</option>
<option title="Samarqandiy">Samarqand</option>
<option title="Hazrati Navoiy">Navoiy</option>
<option title="Zangi Ota">Toshkent</option>
<option title="Al Farg'oniy">Farg'ona</option>
</select>`

<optgroup></optgroup>

Bu tag `<select> ...</select>` tagi orasida keladi, `<option>` tagiga qo'shimcha tarzda

keladi. Uning vazifasi pop-up menu box ichidagi ma'lumotlarni guruhlashdir, ya'ni quyidagichadir . Bu yerda mashina turlari mamlakat nomlari bilan guruhlangandir, HTML kodi esa quyidagichadir.

```
<select name="carComps">
```

```
<optgroup label="American">
```

```
<option value="General Motors">General Motors</option>
```

```
<option value="Ford">Ford Motor Company</option>
```

```
<option value="Chrysler">DaimlerChrysler</option>
```

```
</optgroup>
```

```
<optgroup label="Japanese">
```

```
<option value="Toyota">Toyota</option>
```

```
<option value="Honda">Honda</option>
```

```
<option value="Nissan">Nissan</option>
```

```
</optgroup>
```

```
</select>
```

Foydalanish qoidalari:

- `<select>...</select>` tagi orasida keladi
- nechta guruh bo'lsa hammasiga alohida ishlatiladi.
- `<option>` tagi esa bu tag orasida keladi.

Attributelari haqida:

- **label=" "** - Bu attribute ichidagi ma'lumot guruh nomi hisoblanadi yuqoridagi misolda "American" va "Japanese" guruh nomlari hisoblanadi, bu guruh nomlarini tanlab bo'lmaydi, ular shunchaki ma'lumotlarni ajratib turish uchun ishlatiladi.
- **disabled="disabled"** - Qaysi guruh nomi bu attribute bilan belgilansa o'sha guruh ma'lumotlarini tanlash imkoniyati yo'qdir.

Mashina turlari: Bu yerda "American" guruh nomi disabled qilingandir.

Mashina turlari: `<optgroup label="American" disabled="disabled">`

- **title=" "** - qaysi guruh nomi uchun ishlatilinsa o'sha guruh nomi va uning ma'lumotlari ustida uning qiymati yoziladi.

Mashina turlari:

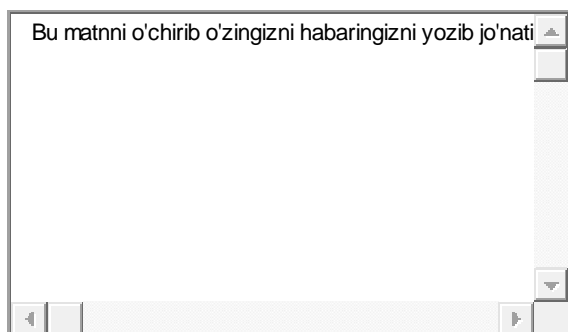
Mashina turlari: <optgroup label="American" title="Amerka Mashinalari">

<textarea > </textarea>

textarea - qo'shib yoziladi ikkita so'z bo'lgani bilan, tarjimasi matn maydoni deganidir vazifasi web sahifa foydalanuvchisining sizga habar yuborishi uchun ishlatiladi.

Foydalanish qoidalari:

- ochilish va yopilish taglariga egadir.
- <textarea > - cols=" " va rows=" " atributelariziz kelmaydi, <textarea>....</textarea> orasida keladigan har qanday jumla matn maydoni ichida keladi bu matn web sahifa mehmoniga eslatma yoki ogohlantirishlar maqsadida bo'lishi mumkin, va u matnni agar web sahifa egasi readonly="readonly" atributi bilan matn kiritish imkoniyatini yopib qo'ymasa, matnni o'chirish va o'zining matnini yozib jo'natishi imkoniyati bordir.

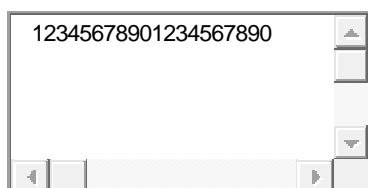

HTML kodi: <textarea name="misol" cols="50" rows="10">Bu matnni o'chirib o'zingizni habaringizni yozib jo'natish imkoningiz bordir!</textarea>

- name=" " attribute majburiydir.

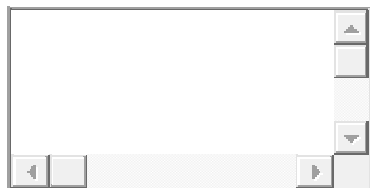
atributelari:

- **cols=" "** - har qatorda ishtirok etadigan simvollar sonini anglatadi, shuningdek matn maydonini en o'lchamini ham bildiradi. Hohlagan qiymatingizni yozib hohlagan kenglikda qilishingiz mumkin.

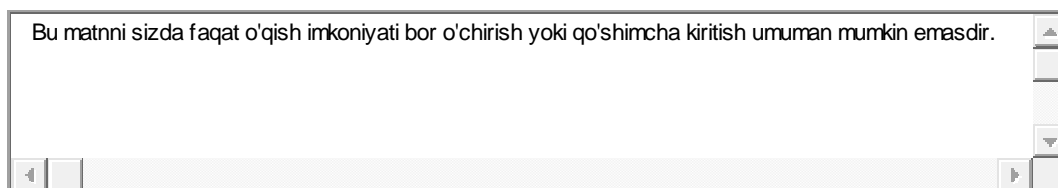
HTML kodi: <textarea name="habar" readonly="readonly" cols="20" rows="4">12345678901234567890</textarea>

- **disabled="disabled"** - matn maydonimizni foydalanuvchi ma'lumot kiritish olmaydigan qilib o'chirib qo'yish uchun ishlatiladi matn maydoni ko'rinib turadi lekin matn kiritish imkoniyati yo'q.

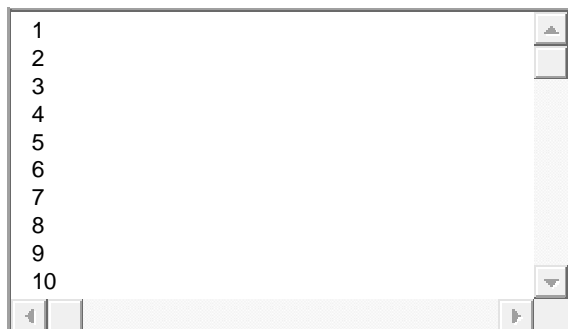
HTML kodi: **<textarea name="habar" disabled="disabled" cols="20" rows="4"></textarea>**

- **name=" "** - o'ziz hohlagan so'zni yozishingiz mumkin, shunda foydalanuvchi yuborgan ma'lumot siz qo'shtirnoq ichiga yozgan so'zidan keyin pochtezda paydo bo'ladi.
- **readonly="readonly"** - `<textarea readonly>...</textarea>` orsida har qanday keladigan matn, matn maydoni ichida paydo bo'ladi lekin web sahifa foydalanuvchisida matnni faqat o'qish imkoniyati bordir, matnni o'zgartirish yoki yozish imkoniyati yo'q.

HTML kodi: **<textarea name="textarea" readonly="readonly" cols="100" rows="4">Bu matnni sizda faqat o'qish imkoniyati bor o'chirish yoki qo'shimcha kiritish umuman mumkin emasdir.</textarea>**

- **rows=" "** matn maydonini balandligini matn qatorlari sonini bilan o'lchaydi, masalan `rows="10"` bo'lsa matn maydonimiz kattaligi 10 qator matn kiritilgunicha qilib belgilaydi, lekin bu faqat 10 qator matn kiritish halos degani emas istalgancha matn kiritish mumkin. Bu faqat textarea balandligini o'lchamidir.

HTML kodi:

`<textarea name="matn" cols="50" rows="10" readonly="readonly">`

1
2

3

4

5

6

7

8

9

10</textarea>

Ism:	<input type="text"/>
Familya:	<input type="text"/>
Manzil:	<input type="text"/>
Shaxar:	<input type="text"/>
Viloyat:	<input type="text"/>
Mamlakat:	<input type="text" value="O'zbekiston"/>
boshqa:	<input type="text"/>
Email:	<input type="text"/>

Darslar uchun baho bering!

Zo'r! Yaxshi. Bo'ladi. Yomon. Juda Yomon.

Sevimli sport turingiz!

football valleyball suzish tennis karate boshqa

Muallifga habaringiz

Ma'lumotingiz uchun rahmat!

ma'lumot jo'natish

qaytadan to'ldirish

Mashq:

Formalar tuzish borasida mashqlarni 7-Darsning 2-Mashqida o'rganamiz.